

“Kapital Bank” ASC

Maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat.....	1
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat	2
Ümumi gəlir haqqında hesabat	3
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	4
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	5

Maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət.....	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası	6
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı	6
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları	16
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri.....	16
6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	17
7. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları.....	17
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər	17
9. Əmlak və avadanlıqlar	20
10. Qeyri-maddi aktivlər	21
11. Vergilər.....	21
12. Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar	22
13. Digər aktivlər və öhdəliklər.....	23
14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	23
15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	24
16. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	24
17. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	25
18. Kapital.....	25
19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	25
20. Xalis haqq və komissiya gəliri	27
21. Digər əməliyyat gəliri.....	27
22. İşçilər üzrə xərclər.....	28
23. Ümumi və inzibati xərclər	28
24. Risklərin idarə edilməsi	28
25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri.....	36
26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili	39
27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar	40
28. Kapitalın adekvatlığı.....	41

Müstəqil auditorun hesabatı

“Kapital Bank” ASC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə

Biz “Kapital Bank” ASC-nin 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və 2015-ci il üzrə mənfəət və ya zərər, ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatın icmalından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin maliyyə hesabatlarının düzgünlüyü üzrə rəy ifadə etməkdir.

Biz auditini beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Audite maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün audit prosedurlarının həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar bizim mühakiməmizdən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Audite, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və audit olunan müəssisənin rəhbərliyi tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, maliyyə hesabatları 31 dekabr 2015-ci il tarixinə "Kapital Bank" ASC-nin maliyyə vəziyyətini və 2015-ci il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

18 mart 2016-cı il

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2015-ci il tarixinə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2015	2014*
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	587,652	389,313
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	247,335	30,342
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	7	2,977	32,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	1,103,970	877,798
Əmlak və avadanlıqlar	9	29,301	23,039
Qeyri-maddi aktivlər	10	5,804	2,738
Cari mənfəət vergisi aktivləri		3,740	-
Digər aktivlər	13	36,587	19,327
Cəmi aktivlər		2,017,366	1,375,343
Öhdəliklər			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	14	1,125,606	607,195
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	15	412,322	199,727
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	16	127,018	83,230
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	17	16,357	148,184
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		-	16,690
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	11	3,191	1,253
Digər öhdəliklər	13	40,500	24,705
Cəmi öhdəliklər		1,724,994	1,080,984
Kapital			
Səhmdar kapitalı	18	185,850	185,850
Əlavə ödənilmiş kapital		20,870	20,870
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir		2,019	901
Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		1,618	756
Bölüşdürülməmiş mənfəət		82,015	85,982
Cəmi kapital		292,372	294,359
Cəmi öhdəliklər və kapital		2,017,366	1,375,343

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Rövşan Allahverdiyev

İdarə Heyətinin Sədri

Emin Məmmədov

Baş Maliyyə İnzibatçısı

18 mart 2016-cı il

Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2015	2014
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		189,123	122,066
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları		322	1,432
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		10	4,168
		189,455	127,666
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(39,428)	(19,508)
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(7,455)	(4,848)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(7,659)	(7,570)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(6,824)	(3,248)
		(61,366)	(35,174)
Xalis faiz gəliri		128,089	92,492
Kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın (xərci)/geri qaytarılması	8	(39,242)	6,897
Kreditin dəyərsizləşməsi xərcindən sonra xalis faiz gəliri		88,847	99,389
Xalis haqq və komissiya gəliri	20	48,741	46,435
Dilinq əməliyyatlarından xalis gəlir		33,430	14,717
Digər əməliyyat gəliri	21	9,367	3,698
Qeyri-faiz gəliri		91,538	64,850
İşçilər üzrə xərclər	22	(55,793)	(46,150)
Ümumi və inzibati xərclər	23	(35,165)	(26,758)
Əmlakın və avadanlığın köhnəlməsi və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	9, 10	(7,701)	(5,533)
Asılı müəssisəyə investisiyada dəyərsizləşmə zərəri		-	(431)
Asılı müəssisənin zərərində pay		-	(280)
Naxçıvan Sosial İnkişaf Fonduna ödəniş		(300)	(240)
Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatların (xərci)/geri qaytarılması	12	(2,020)	239
Qeyri-faiz xərcləri		(100,979)	(79,153)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət		79,406	85,086
Mənfəət vergisi xərci	11	(17,482)	(17,227)
İl üzrə mənfəət		61,924	67,859

Ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2015	2014
İl üzrə mənfəət		61,924	67,859
Digər ümumi gəlir			
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək digər ümumi gəlir</i>			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir / (zərərlər)		1,398	(24)
Vergi gəlirinin təsiri	11	(280)	5
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək xalis digər ümumi gəlir / (zərər)		1,118	(19)
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir</i>			
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	11	1,077	-
Mənfəət vergisinin təsiri		(215)	-
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək xalis digər ümumi gəlir / (zərər)		862	-
İl üzrə digər ümumi gəlir, vergidən sonra		1,980	(19)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		63,904	67,840

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Səhmdar kapitalı</i>	<i>Əlavə ödənilmiş kapital</i>	<i>Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir</i>	<i>Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı</i>	<i>Bölüşdürülməmiş mənfəət</i>	<i>Cəmi kapital</i>
31 dekabr 2013-cü il	80,000	20,870	920	756	75,275	177,821
İl üzrə mənfəət	-	-	-	-	67,859	67,859
İl üzrə digər ümumi gəlir	-	-	(19)	-	-	(19)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	(19)	-	67,859	67,840
Səhmdar kapitalının emissiyası (Qeyd 18)	70,000	-	-	-	-	70,000
Bölüşdürülməmiş mənfəətin kapitalaşdırılması (Qeyd 18)	35,850	-	-	-	(35,850)	-
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 18)	-	-	-	-	(21,302)	(21,302)
31 dekabr 2014-cü il	185,850	20,870	901	756	85,982	294,359
İl üzrə mənfəət	-	-	-	-	61,924	61,924
İl üzrə digər ümumi gəlir	-	-	1,118	862	-	1,980
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	1,118	862	61,924	63,904
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 18)	-	-	-	-	(65,891)	(65,891)
31 dekabr 2015-ci il	185,850	20,870	2,019	1,618	82,015	292,372

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2015	2014
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		196,594	130,426
Ödənilmiş faiz		(39,809)	(17,770)
Alınmış haqq və komissiya		55,688	55,522
Ödənilmiş haqq və komissiya		(7,092)	(5,095)
Xarici valyuta ilə dilinq əməliyyatlarından realizasiya olunmuş xalis gəlir		40,744	14,717
Alınmış digər əməliyyat gəliri		1,506	54
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(50,904)	(39,727)
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər		(33,124)	(26,622)
Naxçıvan Sosial İnkişaf fonduna ödəniş		(250)	(438)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		163,353	111,067
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		(132,810)	12,552
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(83,776)	(183,670)
Digər aktivlər		320	(1,570)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		99,334	185,996
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		210,298	(59,729)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(442)	60,534
Digər öhdəliklər		(7,702)	(23,418)
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		248,575	101,762
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(36,469)	(6,552)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		212,106	95,210
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının alınması		(10,039)	(31,188)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının satılmasından və geri alınmasından daxilolmalar		41,226	25,763
Əmlak və avadanlıqların satılmasından daxilolmalar		35	74
Əmlak və avadanlıqların alınması		(13,949)	(10,396)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(7,697)	(982)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş / (istifadə edilmiş) xalis pul vəsaitləri		9,576	(16,729)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri			
Səhmdar kapitalının emissiyasından daxilolmalar	18	-	70,000
Bankın səhmdarlarına ödənilmiş dividendlər, vergini çıxmaqla	18	(59,302)	(19,173)
Ödənilmiş borc qiymətli kağızları		(124,266)	8,000
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş) / əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(183,568)	58,827
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		160,225	(7,824)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım		198,339	129,484
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün əvvəlinə		389,313	259,829
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün sonuna	5	587,652	389,313

6-41-ci səhifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

"Kapital Bank" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ("Bank") Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmışdır. Bank 25 fevral 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") verdiyi 244 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bankın əsas fəaliyyət növü korporativ və fərdi bank xidmətlərinin göstərilməsidir. Bunlara sərbəst konvertasiya edilən valyutalar və Azərbaycan manatı ("AZN") ilə əmanətlərin alınması və kommersiya kreditlərinin verilməsi, Azərbaycanın daxilində və xaricə pul vasitələrinin köçürmələri, müştərilərin ixrac və idxal əməliyyatlarının dəstəklənməsi, xarici valyutanın mübadilə edilməsi və fiziki şəxslərə digər bank xidmətlərinin göstərilməsi daxildir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın əməliyyat şəbəkəsi baş idarə, 5 müstəqil şöbə (2014-cü il: 7) və 89 filialdan (2014-cü il: 89) ibarətdir.

Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Fiziki şəxslərin əmanətlərinin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Dövlət Əmanətlərin Sığortalanması Fondu 2015-ci ildə fiziki şəxslərin bir müştəri üzrə 30 AZN-ə (2014-cü il: 30 AZN) qədər əmanətlərinin (digər şərtləri nəzərə almaqla) 100%-nin kompensasiya edilməsinə zəmanət verir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın işçilərinin sayı 2,172 (2014-cü il: 1,994) olmuşdur.

Bankın rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1014, Füzuli küçəsi, 71.

31 dekabr tarixlərinə, Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

<i>Səhmdar</i>	<i>2015</i> <i>%</i>	<i>2014</i> <i>%</i>
Paşa Holding MMC	99.87	99.87
Fiziki şəxslər	0.13	0.13
Cəmi	100.00	100.00

31 dekabr 2015-ci il tarixində Bankın tam mülkiyyətçiləri və ümumi birgə nəzarəti həyata keçirən şəxslər xanım Leyla Əliyeva və Arzu Əliyevadır.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Bank qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-ə uyğun olaraq həyata keçirir. Hazırkı maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar və bir səhm üzrə dəyər istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir. Ədalətli dəyərlə ölçülmüş binalar və satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları istisna olmaqla, maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

Bank 1 yanvar 2015-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra qüvvədə olan aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS-ləri qəbul etmişdir:

2010-2012-ci illərdə MHBS-lərə illik təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşmələr 1 iyul 2014-cü il tarixində qüvvəyə minir və Bank onları ilk dəfə hazırkı maliyyə hesabatlarında tətbiq edir. Bu təkmilləşdirmələrə aşağıdakılar daxildir:

13 sayılı MHBS-yə düzəlişlər: "Qısamüddətli debitor və kreditor borcları"

13 sayılı MHBS-yə bu düzəliş "Nəticələrin çıxarılması üçün əsas" bölməsində izah edir ki, müəyyən edilmiş faiz dərəcələri olmayan qısamüddətli debitor və kreditor borcları diskontun təsiri əhəmiyyətli olmayanda hesab-fakturada göstərilən məbləğlə ölçülə bilər. Bu, Bankın cari mühasibat uçotu qaydalarına uyğundur və beləliklə də həmin düzəliş Bankın mühasibat uçotu qaydalarına təsir göstərmir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

16 sayılı MUBS "Əmlak, qurğu və avadanlıq" və 38 sayılı MUBS "Qeyri-maddi aktivlər"

Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilir. 16 sayılı MUBS və 38 sayılı MUBS-da göstərilir ki, aktiv ümumi və ya xalis balans dəyəri ilə müşahidə edilə bilən məlumatlara istinad etməklə yenidən qiymətləndirilə bilər. Bundan əlavə, yığılmış köhnəmə və amortizasiya aktivin ümumi və balans dəyəri arasındakı fərqi təşkil edir. Bu düzəliş Bankın uçot siyasətinə təsir göstərmir.

24 sayılı MUBS "Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatların açıqlanması"

Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilir və göstərir ki, idarə edən müəssisə (rəhbər heyət xidmətlərini göstərən müəssisə) – bəzəndə məlumatlar açıqlanmalı olan əlaqəli tərəfdir. Bundan əlavə, idarə edən müəssisənin xidmətlərindən istifadə edən müəssisə idarəetmə xidmətləri üçün çəkilmiş xərcləri açıqlamalıdır. Bu düzəliş Banka təsir göstərmir, çünki Bank əvvəlki dövrlər ərzində və 2015-ci ildə digər müəssisələrdən idarəetmə xidmətlərini almamışdır.

2011-2013-cü illərdə MHBS-lərə illik təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşmələr 1 iyul 2014-cü il tarixində qüvvəyə minir və Bank bu təkmilləşdirmələri hazırkı maliyyə hesabatlarında ilk dəfə olaraq tətbiq etmişdir. Bu təkmilləşdirmələrə aşağıdakılar daxildir:

13 sayılı MHBS "Ədalətli dəyərin ölçülməsi"

Düzəliş perspektiv qaydada tətbiq edilir və göstərir ki, 13 sayılı MHBS-in əhatə dairəsindən portfelin istisna edilməsi maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərindən əlavə 9 sayılı MHBS (və ya müvafiq hallarda 39 sayılı MUBS) ilə əhatə edilən digər müqavilələrə də aiddir. Bank 13 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsindən portfelin istisna edilməsini tətbiq etmir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Bank maliyyə alətlərini, o cümlədən ticarət və satış üçün mövcud olan qiymətli kağızları, törəmə alətləri və investisiya əmlakı kimi qeyri-maliyyə aktivləri hər hesabat tarixində ədalətli dəyərle ölçür. Amortizasiya hesablanmış dəyərle ölçülmüş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri 25-ci Qeyddə təqdim edilir.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından əlavə və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödənilə biləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir. Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölünməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri

İlkin tanınma

39 sayılı MUBS ilə əhatə olunan maliyyə aktivləri müvafiq qaydada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar, kreditlər və debitor borcları və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə təsnif edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktiv almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması deməkdir.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, dəyişməz və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarılanda və ya dəyərsizləşəndə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri satış üçün təyin edilmiş və ya yuxarıda göstərilən üç sinifdən heç birinə təsnif edilməyən qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlkin tanımadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və ya xərclər investisiyanın tanınması dayanana və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən edilənə qədər digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilmiş məcmu gəlir və ya zərər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Ticarət üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləri artıq yaxın zamanda satılmaq məqsədilə saxlanılırsa, aşağıdakı hallardan birində ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- ▶ yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivləri o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- ▶ digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satış üçün mövcud olan və ya ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun olan satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətində və imkanına malikdirsə, kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərlə yenidən təsnif edilir. Artıq mənfəət və ya zərərdə tanınmış gəlir və ya zərər geri qaytarılmır. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yükümlüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Borc vəsaitləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə müştəri, ARMB və dövlət təşkilatları, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. İkinci tanınmadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərle, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərler mənfəət və zərərde borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Lizinqlər

Əməliyyat lizinqi – Bank lizinq alan qismində

Lizinq üzrə obyektlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqə verən tərəfindən Banka ötürülmədikdə aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınmada ölçülməsi

İlkin tanınma zamanı maliyyə alətləri ədalətli dəyərle ölçülür. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan alətlərin ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir.

Adətən, ilkin tanınmada maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- ▶ ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetinirsə (yəni Səviyyə 1 üçün giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda əldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərq gəlir və ya zərər kimi tanıyır;
- ▶ bütün digər hallarda maliyyə alətinin ilkin qiymətləndirməsində ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqə təxirə salmaq üçün düzəliş aparılır. İkinci tanınmadan sonra Bank bu təxirə salınmış fərqi gəlir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanıyır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı əvəzləşdirmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivləri reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- ▶ biznesin adı gedişində;
- ▶ öhdəliklər yerinə yetirilmədikdə; və
- ▶ müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmaya (məsələn, vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlerle uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi (davamı)

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərlə və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivləri analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırılıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalarsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərsizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin maya dəyərindən əhəmiyyətli və ya sürətli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərsizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinin çıxmaqla alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərsizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri satış üçün mövcud olan alətlər kimi təsnif ediləndə dəyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərərdə əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərərdə bərpa edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi (davamı)

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaştırılması daxildir.

Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

- ▶ Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kredit uçotdan çıxarılır və yeni kredit tanınır;
- ▶ Kreditin restrukturizasiyası borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Bank aşağıda təsvir olunan maliyyə öhdəlikləri üçün təbiiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir;
- ▶ Kreditin restrukturizasiya borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və kredit restrukturizasiyadan sonra dəyersizləşirsə, Bank ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə diskont edilmiş yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə dövr üzrə ehtiyat xərclərində restrukturizasiyadan əvvəlki balans dəyəri arasında fərq taniyir. Restrukturizasiyadan sonra kredit dəyersizləşməsə, Bank effektiv faiz dərəcəsini yenidən hesablayır.

Yeni şərtlər müəyyən ediləndə kreditin vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün şərtlərin yerinə yetirilməsindən və gələcək ödənişlərin mümkünüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyersizləşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivi (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analogi maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- ▶ aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- ▶ Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- ▶ Bank: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətinə almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiya (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analogi alet) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərinə bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiya (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analogi alet) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həddi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyanın icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditör qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərərde əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Normal biznes fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərle "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması mənfəət və ya zərərdə nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı mənfəət və ya zərər zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərzi Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qüvvəli və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərəre təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Cari və təxirə salınmış vergi mənfəət və ya zərərdə tanınır, lakin cari və təxirə salınmış vergi digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan maddələrə aiddirsə, cari və təxirə salınmış vergi də, müvafiq olaraq, digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Əmlak və avadanlıqlar

Avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz edilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

İlk olaraq maya dəyəri ilə tanındıqdan sonra əmlak (binalar) yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alınır. Həmin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərdən sonradan yığılmış köhnəlməni və sonradan yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla müəyyən edilir. Qiymətləndirmə kifayət qədər tez-tez aparılır ki, yenidən qiymətləndirilən aktivin ədalətli dəyərinin balans dəyərindən çox fərqli olmaması təmin olunsun.

Yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə məbləğ digər ümumi gəlirə daxil edilmiş əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait əvvəllər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş həmin aktivin dəyərinin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını ləğv etdiyi halda, bu artma mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə kəsir mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilən kəsir əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnəlmə ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında köhnəlmə arasındakı fərq üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<u>İllər</u>
Binalar	20
İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri	10
Kompüterlər və digər avadanlıqlar	5
Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər	5

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 2-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Ehtiyatlar

Bank keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Bank işə götürənin cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanması nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemində malik deyildir. Bu xərclər müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə əks etdirilir. Bundan əlavə, Bank əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə əhəmiyyətli ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən və səhmdarların digər kapitalla ödənişlərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şərti öhdəliklər və aktivlər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlirlər, ödənişin nə zaman edildiyindən asılı olmayaraq, Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirlərin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır. Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun dəyəri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)

Haqq və komissiyalar

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir. Haqq və komissiya gəlirinə xidmətlər göstərildikcə gəlir kimi tanınan pul vəsaitlərinin toplanması və pul vəsaitlərinin çıxarılması üçün haqlar, müştəri xidmətləri üzrə haqlar, plastik kartlarla əməliyyatlar və digər xidmət haqları daxildir. Haqq və komissiya xərclərinə plastik kartlara, pul vəsaitlərinə, müştərilərlə hesablaşmalara və investisiya qiymətli kağızları ilə əməliyyatlara aiddir.

Dividend gəliri

Bank ödənişi almaq hüququnu əldə edəndə gəlir tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər mənfəət və ya zərərdə "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir (zərər)" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər dilinq əməliyyatları üzrə gəlirlərə daxil edilir.

Bank hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr tarixinə olan aşağıdakı rəsmi məzənnələrdən istifadə etmişdir:

	2015	2014
1 ABŞ dolları	AZN 1.5594	AZN 0.7844
1 avro	AZN 1.7046	AZN 0.9522

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

Bankın maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə qədər buraxılmış, lakin qüvvəyə minməmiş standartlar aşağıda təqdim olunur. Bank bu standartlar (müvafiq hallarda) qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyətindədir.

9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"

2014-cü ilin iyul ayında MUBSK 9 sayılı "Maliyyə alətləri" adlı MHBS-in yekun versiyasını buraxmışdır. Bu versiya maliyyə alətləri layihəsinin bütün mərhələlərini əks etdirir və 39 sayılı "Maliyyə alətləri: Tanıma və Ölçmə" adlı MUBS-u və 9 sayılı MHBS-in bütün əvvəlki versiyalarını əvəz edir. Standart təsnifləşdirmə və ölçmə, dəyərsizləşmə və hedcinqin uçotu üzrə yeni tələbləri təqdim edir.

9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Erkən tətbiq etməyə icazə verilir. Retrospektiv qaydada tətbiq edilməsi tələb edilir, lakin müqayisəli məlumatın təqdim edilməsi məcburi deyil. İlk dəfə tətbiq etmənin tarixi 1 fevral 2015-ci il tarixindən əvvəl olduğu halda 9 sayılı MHBS-in əvvəlki (2009, 2010 və 2013-cü illərin) versiyalarının erkən tətbiqinə icazə verilir. 9 sayılı MHBS-in qəbul edilməsi Bankın maliyyə aktivlərinin təsnifatı və ölçülməsinə təsir edəcək, lakin Bankın maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsinə heç bir təsir göstərməyəcək.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

15 sayılı MHBS "Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər"

15 sayılı MHBS 2014-cü ilin may ayında buraxılmış və müştərilərlə müqavilələrdən irəli gələn gəlirlərə tətbiq ediləcək 5 mərhələli modeli tətbiq edir. "İcarələr" adlı 17 sayılı MUBS-un əhatə dairəsində icarə müqavilələri, "Sığorta müqavilələri" adlı 4 sayılı MHBS-in əhatə dairəsində sığorta müqavilələri və "Maliyyə alətləri: Tanıma və Ölçülmə" adlı 39 sayılı MUBS-un (və ya "Maliyyə alətləri" adlı 9 sayılı MHBS, erkən tətbiq edildikdə) əhatə dairəsində maliyyə alətləri və digər müqavilə hüquqları və öhdəliklərindən irəli gələn gəlirlər 15 sayılı MHBS-in əhatə dairəsinə daxil olmur və müvafiq standartla idarə edilir.

15 sayılı MHBS-ə görə gəlirlər müəssisənin müştəriyə göndərdiyi mallar və ya xidmətlər əvəzində alınması gözlənilən vəsaiti əks etdirən məbləğdə tanınır. 15 sayılı MHBS-in prinsipləri gəlirlərin ölçülməsi və tanınmasına daha strukturlu yanaşmanın tətbiqini təmin edir.

Gəlirlər üzrə yeni standart bütün müəssisələrə tətbiq edilir və MHBS-in gəlirlərin tanınması üzrə bütün cari tələblərini əvəz edir. Standart 1 yanvar 2017-ci il tarixində başlayan və bu tarixdən sonrakı illik dövrlərə retrospektiv qaydada tam və ya düzəlişlər edilmiş şəkildə tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiqə icazə verilir. Bank hazırda 15 sayılı MHBS-in təsirini qiymətləndirir və yeni standartı tələb edilən tarixdə qəbul etməyi planlaşdırılır.

16 sayılı MUBS-a və 38 sayılı MUBS-a düzəlişlər: Məqbul köhnəlmə və amortizasiya metodlarının aydınlaşdırılması

Düzəlişlər 16 və 38 sayılı MUBS-da gəlirlərin aktivin istifadəsi prosesində sərf edilən iqtisadi faydaların sxemini deyil, biznesin (aktivin daxil olduğu) həyata keçirilməsindən əmələ gələn iqtisadi faydaların sxemini əks etdirməsi prinsipinə aydınlıq gətirir. Nəticədə, gəlirlərə əsaslanan metod əmlak, qurğu və avadanlığın köhnəlməsi üçün istifadə edilə bilməz və yalnız çox nadir hallarda qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası üçün istifadə edilə bilər. Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə perspektiv qaydada tətbiq edilir. Erkən tətbiqə icazə verilir. Bu düzəlişlərin Banka təsir göstərməsi gözlənilmir, çünki Bank uzunmüddətli aktivlərinə köhnəlmə hesablaşmaq üçün gəlirlərə əsaslanan metoddan istifadə etmir.

2012-2014-cü illərdə MHBS-lərə illik təkmilləşdirmələr

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixindən qüvvəyə minir və bunların Banka əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir. Bunlara aşağıdakılar daxildir:

7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: Açıqlamalar – Xidmətlərin göstərilməsi haqqında müqavilələr"

7 sayılı MHBS müəssisədən tanınması ümumiyyətlə dayandırılan köçürülmüş aktivdə davam edən iştirak haqqında açıqlamaların edilməsini tələb edir. Şuradan xidmət müqavilələrinin bu açıqlama tələblərinin tətbiq edilməsi məqsədləri üçün davam edən iştirak olub-olmadığı soruşulmuşdur. Düzəliş izah edir ki, haqqı daxil edən xidmət müqaviləsi maliyyə aktivində davam edən iştirak ola bilər. Açıqlamaların tələb edilib-edilmədiyini qiymətləndirmək üçün müəssisə MHBS 7.B30 və MHBS 7.42C bəndlərində nəzərdə tutulan davam edən iştiraka dair qaydalara uyğun olaraq haqqın və razılaşmanın xüsusiyyətini qiymətləndirməlidir. Düzəliş 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan və bu tarixdən sonrakı illik dövrlərə tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiq edilməyə icazə verilir. Düzəliş elə tətbiq edilməlidir ki, hansı xidmət müqavilələrinin davam edən iştirak olduğunu müəyyən etmək üçün qiymətləndirmə retrospektiv qaydada tətbiq edilməli olsun. Lakin, tələb edilən açıqlamaların müəssisənin ilk dəfə olaraq düzəlişləri tətbiq etdiyi illik dövrdən əvvəl başlayan hər hansı dövr üzrə təqdim edilməsinə ehtiyac yoxdur.

34 sayılı MUBS "Aralıq maliyyə hesabatları" – məlumatların 'aralıq maliyyə hesabatı'nın istənilən hissəsində açıqlanması

Düzəliş göstərir ki, tələb edilən aralıq açıqlamalar ya aralıq maliyyə hesabatlarında, yaxud da aralıq maliyyə hesabatları və daha böyük aralıq maliyyə hesabatına daxil edilən hər hansı sənədlər (məsələn rəhbərliyin şərtləri və risklər haqqında hesabat) arasında qarşılıqlı istinadlar yolu ilə təqdim edilməlidir. Komitə göstərir ki, aralıq maliyyə hesabatındakı məlumat istifadəçilər üçün aralıq maliyyə hesabatları ilə eyni şərtlərlə və eyni zamanda açıq olmalıdır. İstifadəçilər digər məlumatla bu şəkildə tanış olmaq imkanına malik olmasa, aralıq maliyyə hesabatı natamam sayılır. Düzəliş yanvar 2016-cı il tarixində başlayan və bu tarixdən sonrakı illik dövrlərə retrospektiv şəkildə tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiq edilməyə icazə verilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları

Bankın uçot qaydalarını tətbiq edərkən, rəhbərlik, qiymətləndirmələrdən əlavə, maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə daha əhəmiyyətli təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələrdən istifadə etmiş və ehtimallar vermişdir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri feal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur. Əlavə təfəsilatlar Qeyd 25-də təqdim olunur.

"Vasitəçi" kreditləri

Bank, Maliyyə Nazirliyinin zəmanəti ilə ARMB-dən alınmış resurslar hesabına dövlət təşkilatlarına kreditlərin verilməsini nəzərdə tutan üçtərəfli müqavilələrdə iştirak edir. Bu müqavilələrdə Bank vasitəçi kimi çıxış edir və bu fəaliyyətdən yalnız komissiya gəliri qazanır. Bu üçtərəfli müqavilələrin müddəalarının Bank tərəfindən təfsirinə əsasən, Bankın heç bir mənfəəti və ya kredit riski olmadığına görə, ARMB-dən alınmış resurslar və bu resurslar vasitəsilə dövlət təşkilatlarına verilmiş kreditlər Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında netləşdirilir.

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank müntəzəm qaydada kreditlərinin və debitor borclarının dəyərsizləşmə baxımından təhlilini aparır. Bank borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında kifayət qədər faktiki məlumatlar olmadığı hallarda dəyərsizləşmə zərərlerinin qiymətləndirilməsində təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfəət dəyişikliklərinə və ya qrupun daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupu üzrə analoji kredit riski və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir.

Girovun dəyərinin müəyyən edilməsi

Rəhbərlik müntəzəm olaraq girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik, cari şəraitləri əks etdirmək və girovun ədalətli dəyərində düzəliş aparmaq məqsədilə təcrübəli mühakimələrdən və ya müstəqil rəyindən istifadə edir. Tələb olunan girovun məbləği və növü tərəf müqabilinin kredit risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Vergilər

Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhli münasibdir və Bankın vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar

Adi fəaliyyətində Bank aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar feal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə aidiyyəti olmayan şəxslər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Kassada olan pul vəsaitləri	305,763	232,980
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	177,396	89,255
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	104,493	65,823
Yolda olan pul vəsaitləri	-	1,255
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	587,652	389,313

31 dekabr 2015-ci il tarixinə digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda, müvafiq olaraq, 5,908 AZN (2014-cü il: 656 AZN) və 98,585 AZN (2014-cü il: 65,167 AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxbir hesablarda qalıqlar daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
ARMB-də blok edilmiş hesablar	158,591	-
Kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar	82,887	14,649
ARMB-də məcburi ehtiyat	4,991	14,138
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	866	1,555
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	247,335	30,342

31 dekabr 2015-ci il tarixinə, 158,591 AZN (2014-cü il: sıfır) məbləğində ARMB-də blok edilmiş hesablar ARMB qarşısında 100,000 AZN (2014-cü il: sıfır) məbləğində borc öhdəliyi üzrə blok edilmiş vəsaitlərdən ibarətdir.

31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə, kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar bir qeyri-rezident kredit təşkilatının iki müştəriyə verdiyi akkreditivlər üzrə blok edilmiş vəsaitlərdən ibarətdir.

Kredit təşkilatları ARMB-də müştərilərdən xarici və yerli valyutada cəlb edilmiş qalıqların əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin illik 0.5%-i dərəcəsində (2014-cü il: 2%) faiz qazandırmayan pul depozitini (məcburi ehtiyat) saxlamalıdır. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlərə 866 AZN (2014-cü il 1,555 AZN) məbləğində üç (2014-cü il: dörd) rezident qeyri-bank kredit təşkilatına verilmiş kreditlər daxildir.

7. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Korporativ səhmlər	2,977	1,576
Azərbaycan Respublikası İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	-	26,176
Korporativ istiqrazlar	-	5,034
Cəmi satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	2,977	32,786

Satış üçün mövcud olan korporativ səhmlər aşağıdakılardır:

Adı	Fəaliyyət növü	Qeydiyyat alındığı ölkə	2015		2014	
			Ədalətli dəyər	% səhm	Ədalətli dəyər	% səhm
Visa Inc.	Plastik kartlar	ABŞ	1,426	0.00%	606	0.00%
MasterCard Inc.	Plastik kartlar	ABŞ	1,013	0.00%	450	0.00%
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı	Bank işi	Azərbaycan Respublikası	478	0.13%	460	0.13%
Bakı Fond Birjası	Fond Birjası	Azərbaycan Respublikası	60	5.26%	60	5.26%
			2,977		1,576	

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	519,826	384,045
Dövlətlə bağlı müəssisələr	404,965	164,404
Korporativ kreditlər	212,073	287,484
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	25,754	22,060
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	19,750	67,677
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,182,368	925,670
Çıxılın – kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(78,398)	(47,872)
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	1,103,970	877,798

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat**

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın siniflər üzrə üzlaşdırılması aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Dövlətlə bağlı müəssisələr</i>	<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2015-ci il	(14,244)	(1,955)	(20,322)	(2,212)	(9,139)	(47,872)
II üzrə xərc	(13,842)	(7,346)	(13,740)	(2,136)	(2,178)	(39,242)
Silinmiş məbləğlər	6,998	143	276	7	1,292	8,716
31 dekabr 2015-ci il	(21,088)	(9,158)	(33,786)	(4,341)	(10,025)	(78,398)
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	(8,433)	(580)	(27,506)	(4,203)	(9,112)	(49,834)
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	(12,655)	(8,578)	(6,280)	(138)	(913)	(28,564)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmadan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	9,009	2,365	38,980	4,347	11,518	66,219
	<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Dövlətlə bağlı müəssisələr</i>	<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2014-cü il	(17,755)	(2,310)	(59,247)	(1,744)	(7,469)	(88,525)
II üzrə (xərc) / geri qaytarma	(5,204)	(96)	15,134	(521)	(2,416)	6,897
Silinmiş məbləğlər	8,715	451	23,791	53	746	33,756
31 dekabr 2014-cü il	(14,244)	(1,955)	(20,322)	(2,212)	(9,139)	(47,872)
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	(12,416)	(1,474)	(18,334)	(1,955)	(8,841)	(43,020)
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	(1,828)	(481)	(1,988)	(257)	(298)	(4,852)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmadan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	14,303	3,593	33,894	2,734	14,928	69,452

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər**

31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə dəyərsizləşmiş kreditlər üzrə 2,014 AZN (2014-cü il: 1,211 AZN) məbləğində faiz gəliri hesablanmışdır.

ARMB-nin tələblərinə əsasən kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının təsdiqi ilə, xüsusi hallarda isə, məhkəmənin müvafiq qərarı əsasında silinə bilər.

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- ▶ Korporativ kreditlər üçün daşınmaz əmlak və nəqliyyat vasitələri üzrə girovlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri;
- ▶ Fərdi kreditlərin verilməsi üçün yaşayış mülkləri üzrə girovlar;

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

Kreditlər aşağıdakı müştəri növlərinə verilir:

	2015	2014
Fiziki şəxslər	545,580	406,105
Dövlətlə bağlı müəssisələr	404,965	164,404
Özəl müəssisələr	212,073	287,484
Sahibkarlar	19,750	67,677
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,182,368	925,670

Kreditlər əsasən aşağıdakı sənaye sektorlarına verilir:

	2015	2014
Fiziki şəxslər	545,580	406,105
İstehsal	214,738	146,669
Nəqliyyat	184,584	26,871
Tikinti	109,098	257,549
Ticarət və xidmətlər	77,035	49,624
Kənd təsərrüfatı və qida məhsullarının emalı	25,989	28,206
Telekommunikasiya	18,816	1,157
Enerji	-	1,631
Digər	6,528	7,858
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,182,368	925,670

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankda on iki (2014-cü il: on iki) ən iri borcalandan alınacaq 482,782 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 41%-i ilə (2014-cü il: 377,131 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 41%-i) təmsil olunan kredit konsentrasiyası olmuşdur. Bu kreditlər üçün 9,486 AZN (2014-cü il: 1,520 AZN) məbləğində ehtiyat yaradılmışdır.

Azərbaycan İpoteka Fondu ilə borcalma sazişlərinə uyğun olaraq alınmış vəsaitlərdən 21,670 AZN (2014-cü il: 19,474 AZN) məbləğində fərdi ipoteka kreditləri verilmişdir.

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu ilə imzalanmış borcalma sazişlərinə uyğun olaraq, korporativ müştərilərə və sahibkarlara, müvafiq olaraq, 51,770 AZN (2014-cü il: 45,385 AZN) və 14,832 AZN (2014-cü il: 16,481 AZN) məbləğində kredit verilmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Binalar</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Kompüterlər və digər ofis avadanlıqları</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyəri və ya yenidən qiymətləndirmə					
31 dekabr 2013-cü il	6,640	124	12,715	32,891	52,370
Əlavələr	-	327	955	8,291	9,573
Silinmələr	-	-	(614)	(1,267)	(1,881)
31 dekabr 2014-cü il	6,640	451	13,056	39,915	60,062
Əlavələr	-	1,399	3,098	6,615	11,112
Silinmələr	-	(82)	(2,848)	(2,557)	(5,487)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	413	-	-	-	413
31 dekabr 2015-ci il	7,053	1,768	13,306	43,973	66,100
Yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə					
31 dekabr 2013-cü il	-	(77)	(10,234)	(23,806)	(34,117)
Köhnəlmə xərci	(332)	(18)	(928)	(3,412)	(4,690)
Silinmələr	-	-	563	1,221	1,784
31 dekabr 2014-cü il	(332)	(95)	(10,599)	(25,997)	(37,023)
Köhnəlmə xərci	(332)	(98)	(886)	(4,472)	(5,788)
Silinmələr	-	82	2,828	2,438	5,348
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	664	-	-	-	664
31 dekabr 2015-ci il	-	(111)	(8,657)	(28,031)	(36,799)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2013-cü il	6,640	47	2,481	9,085	18,253
31 dekabr 2014-cü il	6,308	356	2,457	13,918	23,039
31 dekabr 2015-ci il	7,053	1,657	4,649	15,942	29,301

31 dekabr 2015-ci il tarixinə 24,187 AZN (2014-cü il: 26,414 AZN) məbləğində əmlak və avadanlıqlar tamamilə köhnəlmişdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə əmlak və avadanlıqlara 1,212 AZN (2014-cü il: 1,333 AZN) məbləğində anbardakı maddələr daxil olmuşdur.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə binalarının ədalətli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə Bank müstəqil qiymətləndirici ola KONEKO MMC-ni cəlb etmişdir. Ədalətli dəyər bazar əsaslı sübutlara istinadən müəyyən edilir. Qiymətləndirmə metodu olaraq müqayisəli təhlil istifadə edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmənin 1,077 AZN məbləğində təsiri ümumi gəlirdə tanınmışdır.

Binalar dəyər modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilsəydi, balans dəyərləri belə olardı:

	2015	2014
İlkin dəyəri	8,083	8,083
Yığılmış köhnəlmə	(3,053)	(2,830)
Xalis balans dəyəri	5,030	5,253

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıda təqdim edilir:

	<i>Lisənziya</i>	<i>Kompüter proqramı</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyəri			
31 dekabr 2013-cü il	816	3,782	4,598
Əlavələr	916	66	982
31 dekabr 2014-cü il	1,732	3,848	5,580
Əlavələr	3,834	1,145	4,979
Silinmələr	(553)	(24)	(577)
31 dekabr 2015-ci il	5,013	4,969	9,982
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2013-cü il	(419)	(1,580)	(1,999)
Amortizasiya xərci	(446)	(397)	(843)
31 dekabr 2014-cü il	(865)	(1,977)	(2,842)
Amortizasiya xərci	(1,397)	(516)	(1,913)
Silinmələr	553	24	577
31 dekabr 2015-ci il	(1,709)	(2,469)	(4,178)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2013-cü il	397	2,202	2,599
31 dekabr 2014-cü il	867	1,871	2,738
31 dekabr 2015-ci il	3,304	2,500	5,804

11. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Cari vergi xərci	(16,039)	(20,675)
Təxirə salınmış mənfəət vergisi (xərci)/faydası – müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi	(1,938)	3,453
Çıxılsın: digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi	495	(5)
Mənfəət vergisi xərci	(17,482)	(17,227)

İl ərzində digər ümumi gəlirə aid edilmiş maddələrlə bağlı olan təxirə salınmış vergi aşağıda təqdim olunur:

	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	(280)	5
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	(215)	-
Digər ümumi gəlirə aid edilmiş mənfəət vergisi	(495)	5

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsi ilə fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət	79,406	85,086
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	(15,881)	(17,017)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən maddələrin vergiyə təsiri		
Çıxılmayan xərclər	(1,363)	(538)
Digər	(238)	328
Mənfəət vergisi xərci	(17,482)	(17,227)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Vergilər (davamı)

31 dekabr tarixinə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkətləri aşağıda təqdim olunur:

	<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>			<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>			
	2013	<i>Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	2014	<i>Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	2015
Vergidən çıxılan müvəqqəti fərqlərin təsiri							
Asılı müəssisələrə investisiya	50	92	-	142	(142)	-	-
Digər öhdəliklər	(138)	1,505	-	1,367	292	-	1,659
Təxirə salınmış vergi aktivləri	(88)	1,597	-	1,509	150	-	1,659
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	-	(247)	-	(247)	-	-	(247)
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	(97)	97	-	-	-	-	-
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	(230)	-	5	(225)	-	(280)	(505)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(2,892)	1,816	-	(1,076)	(1,323)	-	(2,399)
Əmlak və avadanlıqlar	(408)	(630)	-	(1,038)	(133)	(215)	(1,386)
Qeyri-maddi aktivlər	55	(7)	-	48	(182)	-	(134)
Digər aktivlər	(216)	131	-	(85)	41	-	(44)
Zəmanətlər və öhdəliklər üçün ehtiyat	(830)	691	-	(139)	4	-	(135)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(4,618)	1,851	5	(2,762)	(1,593)	(495)	(4,850)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	(4,706)	3,448	5	(1,253)	(1,443)	(495)	(3,191)

12. Digər dəyersizləşmə və ehtiyatlar

Digər dəyersizləşmə və ehtiyatlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Digər aktivlər (Qeyd 13)</i>	<i>Zəmanətlər və öhdəliklər (Qeyd 19)</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2013-cü il	(1,160)	-	(1,160)
Geri qaytarma/(xərc)	343	(104)	239
31 dekabr 2014-cü il	(817)	(104)	(921)
Xərc	(975)	(1,045)	(2,020)
31 dekabr 2015-ci il	(1,792)	(1,149)	(2,941)

Digər aktivlərin dəyersizləşməsi üçün ehtiyat müvafiq aktivlərin balans dəyərindən çıxılır. Zəmanətlər və öhdəliklər üçün ehtiyat digər öhdəliklərdə yazılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Digər maliyyə aktivləri		
Ödənilməkdə olan məbləğlər	19,799	10,377
MasterCard və Visa Inc. tərəfindən bloklaşdırılmış məbləğlər	3,251	1,633
Hesablanmış komissiya	2,494	1,878
Çıxılsın – Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (Qeyd 12)	(1,792)	(817)
Cəmi digər maliyyə aktivləri	23,752	13,071
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Avans ödənişləri	7,561	1,965
Yenidən mülkiyyətə alınmış girov	3,804	2,320
Təxirə salınmış xərclər	1,000	1,381
Ehtiyat hissələri	470	590
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	12,835	6,256
Digər aktivlər	36,587	19,327

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Hesablanmış xərclər	2,623	2,741
Ödənilməkdə olan vəsaitlər	2,456	2,269
Digər maliyyə öhdəlikləri	5	480
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	5,084	5,490
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
Təxirə salınmış gəlirlər	20,128	11,504
İşçilərə ödəniləcək vəsait	9,536	5,520
Yerli büdcəyə ödəniləcək vəsait	2,869	1,662
Mənfəət vergisi olmayan vergilər	1,734	425
Zəmanətlər və öhdəliklər üçün ehtiyat (Qeyd 12)	1,149	104
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	35,416	19,215
Digər öhdəliklər	40,500	24,705

14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Hüquqi şəxslər		
Cari hesablar	246,691	201,285
Müddətli depozitlər	249,371	26,535
Fiziki şəxslər		
Cari hesablar	140,883	145,260
Müddətli depozitlər	488,661	234,115
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	1,125,606	607,195
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılanlar	(35,940)	(2,177)

31 dekabr 2015-ci ildə Bankın 10 ən iri müştərisi (2014-cü il: 10) üzrə məbləğlərin məcmu qalığı 392,965 AZN olmuş və ya cəmi müştəri hesablarının 35%-ni (2014-cü il: AZN 145,945 və ya 24%-ni) təşkil etmişdir. Bu on ən iri müştəridən beşi cəmi məbləği AZN 130,474 olmaqla (2014-cü il: üç əlaqəli tərəf, 55,419 AZN) Banka aidiyyəti olan şəxsdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər (davamı)

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2015		2014	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	629,544	56%	379,377	62%
Nəqliyyat və rabitə	167,096	15%	31,077	5%
Dövlətlə bağlı müəssisələr	139,457	12%	71,296	12%
Ticarət	57,318	5%	32,017	5%
İnvestisiya saxlayan şirkətlər	50,641	4%	43,486	7%
Sığorta	47,715	4%	22,018	4%
Tikinti	29,551	3%	15,997	3%
İstehsal	812	0%	927	0%
Enerji	367	0%	714	0%
Kənd təsərrüfatı	148	0%	276	0%
Digər	2,957	1%	10,010	2%
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	1,125,606	100%	607,195	100%

15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər:

	2015	2014
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	239,345	128,686
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	103,067	6,404
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	51,033	47,415
Azərbaycan Respublikasının İpoteka Fondu	18,877	17,222
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	412,322	199,727
Akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılanlar	(81,214)	(40,852)

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın Maliyyə Nazirliyi tərəfindən yerləşdirilmiş, müddəti 2016-2019 (2014-cü il: 2015-2016) illər ərzində başa çatan depozitləri olmuşdur. 2002-ci ildə Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyası (BİA) ilə Azərbaycan Respublikasının Hökuməti arasında imzalanmış Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Sektoruna Texniki Yardım haqqında Razılaşma çərçivəsində, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Banka kredit xətti açılmışdır. Kreditin əsas məbləği və faizlər bərabər yarımillik hissələrlə 2006-cı ildən 2021-ci ilə qədər ödənilməlidir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın ARMB-dən alınmış müddəti 2016-2017-ci illər (2014-cü il: 2015-ci il) ərzində başa çatan depozitləri olmuşdur.

2005-ci ildə Bank Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin proqramı olan Milli Sahibkarlığa Kömək Fondu ilə kiçik və orta müəssisələrin maliyyələşdirilməsi üçün kredit razılaşması imzalamışdır. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1% (2014-cü il: illik 1%) dərəcəsi ilə verilir və müddəti 2016-2025-ci (2014-cü il: 2015-2021) illərdə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 7%-dən çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edə bilər.

2006-cı ildə Bank ARMB-nin proqramı olan Azərbaycan Respublikası İpoteka Fondu ilə fiziki şəxslərə uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsi üçün kredit razılaşmasını imzalamışdır. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1%-4% dərəcəsi ilə verilir (2014-cü il: illik 1% və 4%) və müddəti 2016-2045 (2014-cü il: 2015-2044) ildə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 8%-dən çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

16. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Maliyyə təşkilatlarından alınmış müddətli depozitlər	115,139	71,826
Cari hesablar	11,879	11,404
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	127,018	83,230

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

31 dekabr 2015-ci il tarixinə buraxılmış borc qiymətli kağızları məcmu nominal dəyəri 16,335 AZN (2014-cü il: 140,600 AZN), illik kupon dərəcəsi illik 5.5% olan və ödəmə müddəti 2016-2017-ci (2014-cü il: 2015-2017) illərdə tamamlanan korporativ istiqrazlardan ibarət olmuşdur. İstiqrazlar Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən alınmış və fond birjasında qeydiyyatda alınmamışdır. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə borc qiymətli kağızlarının qalığı 16,357 AZN (2014-cü il: 148,184 AZN) olmuşdur.

18. Kapital

Buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və ödənilmiş adi səhmlərdə hərəkətlər tam məbləğdə aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Adi səhmlərin sayı</i>	<i>Adi səhm üzrə nominal dəyər, manatla</i>	<i>Cəmi, manatla</i>
31 dekabr 2013-cü il	8,000,000	10	80,000,000
Səhmdar kapitalında artım	7,000,000	10	70,000,000
Bölüşdürülməmiş mənfəətin kapitalla yönəldilməsi	-	-	35,850,000
31 dekabr 2014-cü il	15,000,000	12.39	185,850,000
Səhmdar kapitalında artım	-	-	-
31 dekabr 2015-ci il	15,000,000	12.39	185,850,000

Səhmdarların 15 yanvar 2014-cü il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə Bankın nizamnamə kapitalı 70,000 AZN məbləğində 80,000 AZN-dən 150,000 AZN-ə qədər artırılmışdır. Buraxılmış adi səhmlər mövcud səhmdarlar tərəfindən bir adi səhm üzrə 10 AZN ödənməklə nağd pula alınmışdır.

Səhmdarların 27 may 2014-cü il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə Bankın nizamnamə kapitalı 35,850 AZN məbləğində 150,000 AZN-dən 185,850 AZN-ə qədər artırılmışdır. Bu artım bir səhmin dəyərinin 2.39 AZN artması ilə nəticələnmiş, bölüşdürülməmiş mənfəətin kapitallaşdırılması vasitəsilə aparılmışdır.

Səhmlərin Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qiymətli Kağızlar Komitəsi tərəfindən rəsmi şəkildə qeydiyyatda alınması 17 iyul 2014-cü il tarixində başa çatdırılmışdır, beləliklə, 31 dekabr 2015-ci il tarixinə buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş nizamnamə kapitalı hər birinin dəyəri 12.39 AZN olmaqla 15,000,000 adi səhmdən ibarət olmuşdur (2014-cü il: bir səhmin nominal dəyəri 12.39 AZN olmaqla 15,000,000 adi səhm). Hər adi səhm bir səs hüququ verir.

Bankın nizamnamə kapitalı səhmdarlar tərəfindən Azərbaycan manatı ilə qoyulmuş və onlar dividendləri və hər hansı kapital paylarını Azərbaycan manatı ilə almaq hüququna malikdirlər.

Səhmdarların 27 may 2015-ci il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə Bank 31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatan il üzrə adi səhmlərlə bağlı cəmi 65,891 AZN (o cümlədən səhmdarlar adından ödənilməli olan 10% mənbədə tutulan vergi) məbləğində (2014-cü il: 21,302 AZN) dividendlər elan etmişdir. Dividendlər 2015-ci il ərzində tamamilə ödənilmişdir. 31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatan il üzrə bir səhmlə üzrə dividendlər 4.39 AZN təşkil edir.

Əmlakın və avadanlığın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat

Əmlakın və avadanlığın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat binaların ədalətli dəyərində artımı və azalmanı (o şərtlə ki, həmin azalma əvvəllər kapitalda tanınmış eyni aktiv üzrə artımla bağlı olsun) uçota almaq üçün istifadə olunur.

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər (zərərlər)

Bu ehtiyat satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişiklikləri uçota alır.

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər**Əməliyyat mühiti**

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən asılıdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Xam neftin qiymətinin xeyli aşağı düşməsinin nəticəsində Azərbaycan manatı ABŞ dollarına qarşı 21 fevral 2015-ci ildə 1 ABŞ dolları üçün 0.7862 AZN-dən 1.0500 AZN-dək və sonra 21 dekabr 2015-ci il tarixində 1 ABŞ dolları üçün 1.5500 AZN-dək devalvasiya etmişdir. İkinci devalvasiyadan sonra Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı Azərbaycan manatının üzən məzənnə dərəcəsinə keçməsinə elan etmişdir.

Bu baş verən hadisələr bank sistemində likvidliyinin pisləşməsi və kredit şərtlərinin sərtləşməsi ilə nəticələnmişdir. Hazırda iqtisadi artım, kapital əldə etmək imkanı və kapitalın dəyəri ilə bağlı Bankın maliyyə vəziyyətinə və biznes perspektivlərinə mənfi təsir göstərə bilən qeyri-müəyyənliklər mövcuddur.

Azərbaycan hökuməti cari iqtisadi çətinliklərə cavab olaraq islahatları sürətləndirmək və bank sistemini dəstəkləmək planlarını bəyan etmişdir.

Bankın rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən bu cür dəyişiklikləri izləməkdədir və Bankın yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektivi olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhini ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində daha sərt mövqe tuta bilərlər, buna görə də gələcəkdə vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən birbaşa əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 2005-ci maliyyə ilini əhatə etmişdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhini münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri təsdiq ediləcəkdir.

Sığorta

Bank hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən əmsallara riayət etməyi tələb edir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bank kredit riski təminatının bazar dəyəri həmin kredit riskinin 100%-indən az olanda və ya kreditlərin daşınmaz əmlak formasında təminatının bazar dəyəri kredit dəyərinin 150%-indən aşağı olanda, bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə bankın 1-ci dərəcəli kapitalının 7 faizindən artıq olmayan maksimal kredit riski əmsalı istisna olmaqla, həmin əmsallara riayət etmişdir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın əmsalı 79.85% (31 dekabr 2014-cü il: 49.86%) olmuşdur.

ARMB-nin əmsallarına münasibətdə yuxarıda qeyd edilən uyğunsuzluq hökumət tərəfindən maliyyələşdirilən xüsusi layihələr və hökumət təşkilatları ilə əlaqədardır. İl ərzində Bank bu uyğunsuzluqla bağlı hər ay ARMB-yə məlumat təqdim etmiş və heç bir zaman Banka qarşı hər hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Əvvəlki illərdə, Bank ARMB-dən Banka qarşı uyğunsuzluğa görə hazırda heç bir sanksiyanın tətbiq edilməməsi haqqında məktub almışdır. Rəhbərlik hesab edir ki, Banka qarşı gələcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər

Bank tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilməyi təqdirə bəndir Bankın ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Banka müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)**

31 dekabrda Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2015	2014
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
Zəmanətlər	143,541	41,194
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	39,578	36,577
Akkreditivlər	97,746	41,930
Çıxılsın – ehtiyatlar (Qeyd 12)	(1,149)	(104)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxılmamışdan əvvəl)	279,716	119,597
Çıxılsın – zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov qoyulmuş pul vəsaitləri	(117,154)	(43,029)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	162,562	76,568

Vasitəçi kreditlər

31 dekabr 2015-ci il tarixinə, Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından vəsaitləri borc almışdır. Həmin vəsaitlər sonradan Azərbaycan Hökuməti tərəfindən həyata keçirilən iri layihələri maliyyələşdirmək məqsədilə dövlət müəssisələrinə kredit vermək üçün istifadə edilmişdir.

Bu kreditlər Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin zəmanət məktubları ilə təmin edilmişdir. Bank, təkrar borcalanlardan əsas və faiz məbləğlərini toplayıb Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına köçürməklə agent kimi çıxış edir və bu kreditlər üzrə yalnız xidmət haqqı qazanır. Verilmiş kreditlər üzrə Bankın heç bir kredit riski yoxdur.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə məbləği 1,061,318 AZN (2014-cü il: 612,841 AZN) olan bu vasitəçi kreditlər balansdankənar maddə kimi hesablarda əks olunmuşdur.

20. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	34,430	26,093
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	10,313	13,331
Hesablaşma əməliyyatları	4,775	5,681
Zəmanətlər və öhdəliklər	1,458	1,225
Digər	4,857	5,200
Haqq və komissiya gəliri	55,833	51,530
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(4,061)	(2,597)
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	(1,639)	(1,158)
Hesablaşma əməliyyatları	(1,086)	(981)
Digər	(308)	(359)
Haqq və komissiya xərcləri	(7,092)	(5,095)
Xalis haqq və komissiya gəliri	48,741	46,435

21. Digər əməliyyat gəliri

31 dekabr 2015-ci il tarixinə 9,367 AZN (2014: 3,698 AZN) məbləğində digər əməliyyat gəliri əsasən müddətli depozitlərin vaxtından əvvəl götürülməsinə görə müştərilərdən alınan cərimələrdən ibarətdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Əmək haqqı və mükafatlar	(45,256)	(37,241)
Sosial sığorta xərcləri	(9,946)	(8,221)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(591)	(688)
İşçilər üzrə xərclər	(55,793)	(46,150)

23. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Yerləşmə və icarə haqqı	(7,621)	(8,645)
Sponsorluq	(4,682)	(1,817)
Marketinq və reklam xərcləri	(3,789)	(3,004)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(3,299)	(881)
Əmlak və avadanlıqların təmiri və texniki xidməti	(2,957)	(2,471)
Əmanətlərin Sığortalanması Fondu üzrə xərclər	(2,283)	(1,071)
Rabitə xidmətləri	(2,084)	(1,601)
Mühafizə xidmətləri	(2,002)	(1,969)
Ofis təchizatı	(1,979)	(1,477)
Ezamiyyət və əlaqəli xərclər	(775)	(611)
Kommunal xərclər	(722)	(573)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin texniki xidməti	(587)	(672)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	(178)	(151)
Digər	(2,207)	(1,815)
Ümumi və inzibati xərclər	(35,165)	(26,758)

24. Risklərin idarə edilməsi**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bank əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fəaliyyətinə nəzarət edir.

Rehberlik

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental risk məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması bölməsi

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşıma qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə Heyətinə, Risk Komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabatda kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəşiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. İdarə Heyəti rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Bankın bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

İdarə Heyəti və Bankın bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəstəklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaldılması

Bank kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Risklərin konsentrasiyası bir sıra biznes tərəfdaşı analoji fəaliyyət növləri ilə məşğul olanda və ya onların fəaliyyəti eyni coğrafi bölgədə həyata keçiriləndə və ya biznes tərəfdaşları oxşar iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olanda və nəticədə iqtisadi, siyasi və digər şərtlərdə dəyişikliklər həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə eyni təsir göstərəndə yaranır. Risklərin konsentrasiyası Bankın fəaliyyət nəticələrinin xüsusi sənaye sahəsinə və ya coğrafi bölgəyə təsir göstərən dəyişikliklərə qarşı nisbi həssaslığını əks etdirir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfellerin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımı tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə maksimal kredit riskinin həcmi, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə təmsil olunur.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda yuxarıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır.

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Bank tərəfindən kreditlərlə bağlı aktivlərin təsnifləşdirilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilmişdir:

Yüksək reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti əla qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti yaxşı qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və/və ya faiz borclarında gecikmələr olmayan və maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin Fərdi şəkildə dəyərsizləşməmiş		Cəmi
	Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting	keçmiş, lakin Fərdi şəkildə dəyərsizləşməmiş	dəyərsizləşmiş	
31 dekabr 2015-ci il						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	274,009	7,880	-	-	281,889
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	246,469	866	-	-	247,335
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	8					
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		-	437,887	30,452	42,478	519,826
Dövlətlə bağlı müəssisələr		143,927	86,965	63,604	108,104	404,965
Korporativ kreditlər		-	146,009	11,068	16,016	212,073
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		-	17,517	1,890	2,000	25,754
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		-	3,810	46	4,376	19,750
Digər maliyyə aktivləri	13	3,251	20,501	-	1,792	25,544
Cəmi		667,656	721,435	107,060	172,974	1,737,136

Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin Fərdi şəkildə dəyərsizləşməmiş		Cəmi
	Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting	keçmiş, lakin Fərdi şəkildə dəyərsizləşməmiş	dəyərsizləşmiş	
31 dekabr 2014-cü il						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	154,200	878	-	-	155,078
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	28,787	1,555	-	-	30,342
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları (kapital səhmləri istisna olmaqla)	7	26,176	-	5,034	-	31,210
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	8					
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		-	348,370	78	21,294	384,045
Dövlətlə bağlı müəssisələr		72,418	32,900	1,551	53,942	164,404
Korporativ kreditlər		-	125,546	-	128,044	287,484
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		-	14,590	-	4,736	22,060
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		-	7,016	-	45,733	67,677
Digər maliyyə aktivləri	13	1,633	11,438	-	817	13,888
Cəmi		283,214	542,293	6,663	253,749	1,156,188

Siyasetinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili*

31 dekabr 2015-ci il tarixinə	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	16,131	8,163	3,338	14,846	42,478
Dövlətlə bağlı müəssisələr	157	106,927	657	363	108,104
Korporativ kreditlər	6,352	197	2,423	7,044	16,016
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	1,267	366	190	177	2,000
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	210	326	452	3,388	4,376
Cəmi	24,117	115,979	7,060	25,818	172,974

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

31 dekabr 2014-cü il tarixinə	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	10,716	4,502	1,874	4,202	21,294
Dövlətlə bağlı müəssisələr	30,709	9,479	13,426	328	53,942
Korporativ kreditlər	117,970	8,242	1,005	827	128,044
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	2,589	1,371	304	472	4,736
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	44,128	216	92	1,297	45,733
Cəmi	206,112	23,810	16,701	7,126	253,749

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillərə aşağıdakılar daxildir: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən (dövlətlə bağlı kreditlər istisna olmaqla bütün kreditlər) və 180 gündən (dövlətlə bağlı müəssisələrə verilmiş kreditlər) artıq müddətdə gecikdirilməsi, biznes tərəfdaşlarının pul vəsaitlərinin hərəkətilərində çətinliklər haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satışı dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətilərinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsini tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri aşağıdakı məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir: portfel üzrə tarixi zərərlər, cari iqtisadi şəraitlər, zərərin yaranması ehtimal edilən andan həmin zərərin dəyərsizləşmə üzrə fərdi şəkildə qiymətləndirilən dəyərsizləşmə zərərinə tələb etməsi müəyyən edildiyi anadək təxmini müddət və gözlənilən mədaxillər və aktiv dəyərsizləşdikdən sonra dəyərin bərpa edilməsi. Bölmə rəhbərliyi bir ilədək ola bilən bu müddətin müəyyən edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2015				2014			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	489,067	96,613	1,972	587,652	324,146	64,945	222	389,313
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	164,448	82,887	-	247,335	15,693	14,649	-	30,342
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	539	2,438	-	2,977	31,210	1,576	-	32,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər	943,736	-	160,234	1,103,970	697,147	-	180,651	877,798
Digər maliyyə aktivləri	20,494	3,251	7	23,752	11,438	1,633	-	13,071
	1,618,284	185,189	162,213	1,965,686	1,079,634	82,803	180,873	1,343,310
Öhdəliklər								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	1,111,804	7,856	5,946	1,125,606	603,569	1,010	2,616	607,195
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	412,322	-	-	412,322	199,727	-	-	199,727
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	94,687	8,043	24,288	127,018	62,759	20,471	-	83,230
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	16,357	-	-	16,357	148,184	-	-	148,184
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,084	-	-	5,084	5,490	-	-	5,490
	1,640,254	15,899	30,234	1,686,387	1,019,729	21,481	2,616	1,043,826
Xalis aktivlər/(öhdəliklər)	(21,970)	169,290	131,979	279,299	59,905	61,322	178,257	299,484

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı müxtəlif növ aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-də məcburi ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. ARMB banklardan ani likvidlik əmsalını minimum 30% saxlamağı tələb edir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2015, %	2014, %
Ani likvidlik əmsalı (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər / tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	170.88	104.72

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)***Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili*

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

31 dekabr 2015-ci il də	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	585,023	304,022	282,264	52,117	1,223,426
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	22,530	138,501	244,364	26,860	432,255
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	30,291	99,689	-	-	129,980
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	8,949	8,164	-	17,113
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,084	-	-	-	5,084
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	642,928	551,161	534,792	78,977	1,807,858

31 dekabr 2014-cü ildə	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	371,342	123,842	101,368	79,425	675,977
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	23,142	24,284	168,770	19,000	235,196
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	16,254	69,591	-	-	85,845
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	7,584	7,733	142,524	-	157,841
Digər maliyyə öhdəlikləri	19,111	-	-	-	19,111
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	437,433	225,450	412,662	98,425	1,173,970

Aşağıdakı cədvəldə Bankın kreditlə bağlı təəhhüdlərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir istifadə edilməmiş kredit öhdəliyi istifadə edilə bildiyi ən erkən tarixi daxil edən vaxt civarına salınır. Buraxılmış maliyyə zəmanətləri müqavilələri üçün zəmanətin maksimal məbləği zəmanətin çağırılı bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
2015	91,553	130,792	51,034	7,486	280,865
2014	50,001	22,790	46,830	80	119,701

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində dövlət təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Bankın əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Yaxın gələcəkdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Bank əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Müddətlər üzrə təhlili cari hesabların tarixi sabitliyini əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılmışdır. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödəniləcək məbləğlərə daxil edilmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Bazar riski**

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və pay alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində təəddüd etməsi riskidir. Bank əhəmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya törəmə alətlərə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Aşağıdakı cədvəldə, bütün digər göstəricilər sabit qalmaqla, Bankın mənfəət və ya zərər haqqında hesabatının faiz dərəcələrindəki məntiqi baxımdan mümkün olan dəyişikliklərə həssaslığı nümayiş etdirilir.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir. Kapitalın həssaslığı gəlirlilik əyrisindən paralel kənarlaşmaların olması fərziyyəsi əsasında faiz dərəcələrində ehtimal edilən dəyişikliklərin 31 dekabr tarixinə müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərini yenidən qiymətləndirməklə hesablanır. Bununla bərabər, yerli bazarda satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinin faiz dərəcəsi alışı və ya satış zamanı həmin qiymətli kağızlar üzrə hesablanmış endirimə və ya əlavəyə (alınmış və ya satılmış qiymətli kağızların faktiki qiymətinə daxil edilir) əsaslandığı üçün, müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə tətbiq edilən dərəcələrdə hər hansı dəyişikliklər kapitala heç bir təsir göstərmir.

<i>Valyuta</i>	<i>%-də (azalma)/ artma 2015</i>	<i>Xalis faiz gəlirinin həssaslığı 2015</i>
ABŞ dolları	-0.12%/+0.50%	0.08/0.02

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə təəddüd etməsi riskidir. İdarə Heyəti ARMB göstərişlərinə uyğun olaraq valyuta pozisiyaları üzrə limitlər müəyyən etmişdir. Pozisiyalara gündəlik monitorinq edilir.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabrda Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri axınları üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin mənfəət və ya zərər haqqında hesabatı təsirinə hesabata təsirini hesablayır. Kapitala təsir mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təsirdən fərqlənir. Cədvəldə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

31 dekabrda xalis aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	<i>31 dekabr 2015-ci il</i>		<i>31 dekabr 2014-cü il</i>	
ABŞ dolları	+60%/-15%	7,106/(1,776)	+34%/-34%	1,538/(1,538)
Avro	+60%/-15%	117/(468)	+10.70%/-10.70%	79/(79)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri**Ədalətli dəyər iyerarxiyası**

Ədalətli dəyərin açıqlanması məqsədilə Bank aktivlər və öhdəliklərin siniflərini və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrini müəyyən etmişdir:

	Qiymətlən dirmə tarixi	Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			Cəmi
		Bazarlarda qeydiyyatata alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2015-ci il	2,439	-	538	2,977
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2015-ci il	-	7,053	-	7,053
Ədalətli dəyəri göstərilən aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul ekvivalentləri	31 dekabr 2015-ci il	587,652	-	-	587,652
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	247,335	247,335
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	1,103,970	1,103,970
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2015-ci il	-	-	23,752	23,752
Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi					
	Qiymətlən dirmə tarixi	Bazarlarda qeydiyyatata alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri göstərilən öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	1,125,606	1,125,606
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	412,322	412,322
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	127,018	127,018
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2015-ci il	-	-	16,357	16,357
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2015-ci il	-	-	5,084	5,084

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)**

	Qiymətlən dirmə tarixi	Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			Cəmi
		Bazarlarda qeydiyyat alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2014-cü il	32,266	-	520	32,786
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2014-cü il	-	6,308	-	6,308
Ədalətli dəyəri göstərilən aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul ekvivalentləri	31 dekabr 2014-cü il	389,313	-	-	389,313
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	30,342	30,342
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	877,798	877,798
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2014-cü il	-	-	13,071	13,071
Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi					
	Qiymətlən dirmə tarixi	Bazarlarda qeydiyyat alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri göstərilən öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	607,195	607,195
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	199,727	199,727
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	83,230	83,230
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2014-cü il	-	-	148,184	148,184
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2014-cü il	-	-	5,490	5,490

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)***Ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri*

Aşağıda Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir.

	<i>Balans dəyəri 2015</i>	<i>Ədalətli dəyər 2015</i>	<i>Tanınmamış gəlir/(zərər) 2015</i>	<i>Balans dəyəri 2014</i>	<i>Ədalətli dəyər 2014</i>	<i>Tanınmamış gəlir/(zərər) 2014</i>
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	587,652	587,652	-	389,313	389,313	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	247,335	247,335	-	30,342	30,342	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,182,368	1,160,484	(21,884)	925,670	910,040	(15,630)
Digər maliyyə aktivləri	23,752	23,752	-	13,071	13,071	-
Maliyyə öhdəlikləri						
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	1,125,606	1,129,821	4,215	607,195	601,027	(6,168)
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	412,322	412,322	-	199,727	199,727	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	127,018	127,383	365	83,230	82,877	(353)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	16,357	16,357	-	148,184	148,184	-
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,084	5,084	-	5,490	5,490	-
Realizasiya olunmamış ədalətli dəyerdə cəmi tanınmamış dəyişikliklər			(17,304)			(22,151)

Qiymətləndirmə üsulları və ehtimallar

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərlə hələ əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu ehtimal xüsusi bitmə müddəti olmayan müddətsiz depozitlərə və əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə modelləri ilə dəyəri müəyyən edilən satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları əsas etibar ilə kvotasiya edilməyən kapitaldan və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyəri bəzi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda həm müşahidə edilən, həm də müşahidə edilməyən məlumatları əks etdirən modellər vasitəsilə müəyyən edilir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına investisiya obyektinin gələcək maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, eləcə də investisiya obyektinin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqtisadi fərziyyələr daxildir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklərin, buraxılmış borc qiymətli kağızların və kredit müəssisələrinin və digər maliyyə aktiv və öhdəliklərinin, maliyyə lizinə əsasən öhdəliklərin ədalətli dəyərini ölçmək üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələrlə diskont edilir.

Əmlak və avadanlıqlar – binalar

Əmlak və avadanlıqlar – binaların ədalətli dəyəri bazarla müqayisə etmə üsulundan istifadə etməklə müəyyən olunmuşdur. Bu o deməkdir ki, qiymətləndirici tərəfindən həyata keçirilmiş qiymətləndirmələr müəyyən əmlakın xüsusiyyəti, yeri və ya şəraitindəki fərqlərə uyğunlaşdırılaraq bazar əməliyyat qiymətlərinə əsaslanır. Yenidən qiymətləndirmə tarixinə binaların ədalətli dəyərləri akkreditasiya olunmuş müstəqil qiymətləndirici KONEKO MMC tərəfindən həyata keçirilmiş 31 dekabr 2015-ci il tarixinə qiymətləndirmələrə əsaslanır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**3-cü səviyyəli ədalətli dəyərlə ölçülmüş aktivlərdə və öhdəliklərdə hərəkət**

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş 3-cü səviyyəli aktivlərin açılış və yekun məbləğləri üzlaşdırılır:

	1 yanvar 2015-ci il	Mənfəət və ya zərərdə qeyd edilmiş cəmi gəlir	Digər ümumi gəlirdə qeyd edilmiş gəlir	Alışlar	Satışlar	31 dekabr 2015-ci il
Aktivlər						
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	520	-	18	-	-	538
Cəmi	520	-	18	-	-	538
	1 yanvar 2014-cü il	Mənfəət və ya zərərdə qeyd edilmiş cəmi gəlir	Digər ümumi gəlirdə qeyd edilmiş gəlir	Alışlar	Satışlar	31 dekabr 2014-cü il
Aktivlər						
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	520	-	-	-	-	520
Cəmi	520	-	-	-	-	520

26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 24-cü Qeyddə göstərilir.

	2015			2014		
	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	587,652	-	587,652	389,313	-	389,313
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	122,161	125,174	247,335	29,197	1,145	30,342
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	-	2,977	2,977	-	32,786	32,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər	490,379	613,591	1,103,970	466,039	411,759	877,798
Əmlək və avadanlıqlar	-	29,301	29,301	-	23,039	23,039
Qeyri-maddi aktivlər	-	5,804	5,804	-	2,738	2,738
Cari mənfəət vergisi aktivləri	3,740	-	3,740	-	-	-
Digər aktivlər	33,336	3,251	36,587	12,431	6,896	19,327
Cəmi	1,237,268	780,098	2,017,366	896,980	478,363	1,375,343
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	871,207	254,399	1,125,606	485,687	121,508	607,195
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	153,540	258,782	412,322	32,192	167,535	199,727
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	127,018	-	127,018	83,230	-	83,230
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	8,357	8,000	16,357	67,584	80,600	148,184
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	-	-	-	16,690	-	16,690
Təxirə salınmış mənfəət vergisini öhdəliyi	-	3,191	3,191	-	1,253	1,253
Digər öhdəliklər	40,500	-	40,500	24,705	-	24,705
Cəmi	1,200,622	524,372	1,724,994	710,088	370,896	1,080,984
Xalis	36,646	255,726	292,372	186,892	107,467	294,359

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar" MHBS-ə uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti olan hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti olan tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Aidiyyəti olan şəxslər aidiyyəti olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

Aidiyyəti olan şəxslərə əməliyyatların həcmi, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2015			2014		
	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti
1 yanvarda kredit qalığı, ümumi	9	1,088	1,045	9	35,072	170
İl ərzində verilmiş kreditlər	-	2,521	4,358	-	33,766	1,201
İl ərzində kredit ödəmələri	(9)	(3,626)	(2,316)	(1)	(67,679)	(373)
Digər hərəkətlər	-	53	136	1	(71)	47
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	-	36	3,223	9	1,088	1,045
Çıxılsın: 31 dekabrda dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	-	(2)	(14)	(7)	(18)	(38)
31 dekabrda kredit qalığı, xalis	-	34	3,209	2	1,070	1,007
Kreditlər üzrə faiz gəliri	1	7	285	10	466	58
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmə (xərci)/geri qaytarma	7	16	24	(5)	42	4
1 yanvarda depozitlər	16	36,114	452	14	12,021	406
İl ərzində alınmış depozitlər	-	111,196	54,098	-	33,070	221
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	(10)	(53,611)	(18,110)	-	(9,882)	(197)
Digər hərəkətlər	(6)	8,687	553	2	905	22
31 dekabrda depozitlər	-	102,386	36,993	16	36,114	452
31 dekabrda cari hesablar	3	52,793	3,436	4	43,868	9
Depozitlər üzrə faiz xərci	(1)	(3,923)	(1,789)	(2)	(2,009)	(45)
Ümumi və inzibati xərclər	-	(3,293)	-	-	(8,567)	-
Əməliyyat gəliri	-	712	11	1	1,352	-
Verilmiş akkreditivlər və zəmanətlər	-	4	-	-	3,005	-

Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Əmək haqqı və digər ödənişlər	8,477	3,199
Sosial sığorta xərcləri	1,865	704
Əsas rəhbərlik heyətinə cəmi ödənişlər	10,342	3,903

31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə əsas rəhbərlik heyəti iyirmi doqquz (2014-cü il: iyirmi beş) üzvdən ibarət olmuşdur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nəzarət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nəzarət edilir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və sağlam kapital nisbətlərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB banklardan 1 dərəcəli kapital və cəmi kapital üzrə kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını, müvafiq olaraq, 5% (2014-cü il: 6%) və 10%-i (2014-cü il: 12%) dərəcələrində saxlamağı tələb edir.

31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə Bankın kapitalın adekvatlıq əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2015	2014
1 dərəcəli kapital	198,942	201,898
2 dərəcəli kapital	76,949	76,611
Çıxılsın: kapitaldan tutulmalar	(2,959)	(1,171)
Cəmi nizamlayıcı kapital	272,932	277,338
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	1,352,974	997,686
Cəmi nizamlayıcı kapitalın və risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərdən digər tutulmalar	(11,372)	-
Kapital adekvatlığı əmsalı (1 dərəcəli kapital)	14.70%	20.24%
Kapital adekvatlığı əmsalı (Cəmi kapital)	19.50%	27.80%